

Шољевић Саша*

Универзитет у Источном Сарајеву
 Православни богословски факултет
 Светог Василија Острошког, Фоча

Духовна служба у оружаним снагама

(Драган Шућур, *Православно свештенство у МО и ОС БиХ*. Бања Лука: Ризница, 2018)

Аутор књиге *Православно свештенство у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ* Драган Шућур истиче да је, после нестанка Краљевине Југославије са историјске сцене, свештенство Српске Православне Цркве први пут институционално уведено у неке оружане снаге тек 2008. године, када су свештеници формацијски постављени у Министарство одбране и Оружане снаге БиХ. Поменути аутор у првим поглављима књиге прати улогу свештенства Српске Православне Цркве у бројним војним структурама у последња два века; зато временске границе писања иду од Првог српског устанка до гашења Војске Републике Српске. Други и главни део књиге посвећен је Оружаним снагама БиХ и верској служби у њима, а акценат је стављен на православно душебрижништво, обухватајући чињенице везане за представнике Српске Православне Цркве (епископе и свештенике) у МО и ОС БиХ. Драган Шућур истиче да није било лако прикупити грађу за главни део монографије (документа, фотографије, периодику), јер је „једну активност војних свештеника у ОС БиХ брзо смењивала друга, остављајући претходне у варљивом сјећању“. Ипак, сачувано је довољно грађе Канцеларије православног душебрижништва, затим у архивама епархија Зворничко-тузланске и Бихаћко-петровачке. Јаснију слику дају војна периодика, војни билтени и сајт Министарства одбране, затим фото и писана документација у власништву војних свештеника.

У монографији је опширно анализирано деловање српских православних свештеника у покретима отпора за време Другог светског рата. Аутор закључује да је главни циљ партизанског покрета било успостављање комунистичког поретка и да је из тактичких разлога више била истицана антифашистичка и ослободилачка страна борбе. Зато је комунистичко вођство настојало да придобије народ толерисањем и организовањем верских активности у ратним годинама. Са приближавањем рата крају, комунисти су променили тактику и почели беспопштедан обрачун са „народним непријатељима и сарадницима окупатора“, међу које су убројили и православне свештенике. Наметањем марксизма-лењинизма, црквене и верске заједнице, а нарочито Српска Православна Црква, биле су протеране из друштвеног живота и уведена је политичка религија, односно изградња новог чо-

* asoljevic@gmail.com

века као поклоника „овоземаљске епифаније“. Са нестанком СФРЈ, проглашењем Српске Републике БиХ и почетком грађанског рата у БиХ, односно стварањем Војске Српске Републике БиХ у мају 1992. године, свештеници су поново крочили у касарне, а војници и старешине у цркве и манастире. Аутор закључује да је у ратним годинама остварено јединство и симфонија између представника Цркве и војних лица, а тако је остало и у послератним годинама.

У јануару 2006. године успостављене су Заједничке оружане снаге БиХ, састављене од свих војних снага у БиХ, и то после спроведене реформе одбрамбеног система и преношења надлежности у области одбране на савезни ниво. Закон о служби у Оружаним снагама БиХ у члану 29. прецизно дефинише права и слободе припадника снага у области испуњавања верских потреба, напомињући да војна лица имају право да обављају верске активности у складу са специфичностима сваке од вера (став 1). Зато Министарство одбране БиХ, у сарадњи са признатим црквама и верским заједницама, прописује организацију и начин функционисања верских активности у оружаним снагама и гарантује остваривање верских слобода (члан 4).

Канцеларија православног душебрижништва почела је са радом у мају 2008. године, и то после оснивања канцеларија две друге верске заједнице, а први настојатељ био је свештеник Слађан Васић. Тада је успостављено планирање и рад војног свештенства у ОС БиХ, а тако оно функционише и почетком текуће деценије. На основу Споразума склопљеног са Министарством одбране БиХ, Српска Православна Црква је у Оружане снаге упутила свештенике који брину о духовном животу њених православних припадника. Од фебруара 2013. године, за настојатеља је постављен свештеник Милорад Милинковић, раније бригадни свештеник у Бригади тактичке подршке. Канцеларија православног душебрижништва у Министарству одбране, као организациона целина поменутог Министарства, директно је подређена министру одбране и највиши је руководни и плански орган за све војне свештенике. Такође је надлежна за планирање и организацију целокупног верског живота и бригу о верским потребама свих православних верника у војним структурама. Канцеларија своје активности остварује у складу са годишњим планом рада, који саставља настојатељ, а одобрава министар одбране. Дакле, на тлу БиХ, 63 године од укидања верске службе у војсци ФНРЈ, војно свештенство институционално је враћено у јединице и касарне у којима службују српски војници и старешине. У Републици Србији, односно у Војсци Србије, тај процес је остварен касније.

Аутор монографије *Православно свештеништво у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ* Драган Шућур заслужује признање за уложени труд, систематичност и прегледност у писању књиге, која је опремљена бројним фотографијама и штампана у луксузној опреми на 235 страница. На крају издања дати су текстови Споразума о успостављању, организовању и начину функционисања православног душебрижништва и Правилник о организацији и начину функционисања верске службе у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ.